

UPPGIFTER FÖR CIRKULÄRDATAASEN

Cirkulärnr: 26:8
Diariernr: SKR2026/00233
Handläggare: Tomas Björck
Ämnesord: Registerkontroll
Avdelning: Avdelningen för Arbetsgivarpolitik
Sektion/Enhet: Arbetsrättssektionen
Extern medverkan: -
Datum: 2026-02-17
Mottagare: Kommunstyrelsen
Regionstyrelsen
Medlem i Sobona – Kommunala företagens
arbetsgivarorganisation
Arbetsgivarpolitik
Rubrik: Utökade registerkontroller vid anställning i kommun
Ersätter: -
Bilagor: SFS 2026:43
SFS 2026:44
SFS 2010:479
SFS 2013:852
SFS 1998:620
SFS 1998:621
SFS 1999:1134

Sammanfattning

Riksdagen har fattat beslut om ny lagstiftning om utökade möjligheter för registerkontroll inför anställning i en kommun. Det avser personer som ska arbeta med äldre i hemmet eller vuxna med funktionsnedsättning, arbeta med barn, eller anställas till vissa ledande befattningar i kommunalt driven verksamhet.

Reglerna införs i två nya lagar och genom ändringar i befintlig lagstiftning och träder i kraft den 1 mars 2026.

SLUT UPPGIFTER FÖR CIRKULÄRDATAASEN

CIRKULÄR 26:8

ArbetsgivarpolitikAvdelning
Tomas Björck

Kommunstyrelsen

Regionstyrelsen

Medlem i Sobona – Kommunala företagens
arbetsgivarorganisation

Utökade registerkontroller vid anställning i kommun

Som ett led i arbetet med att förhindra infiltration och otillåten påverkan, öka tryggheten och minska risken för att personer utsätts för brott, ges kommunerna utökat lagstöd för att genomföra kontroll av belastningsregistret och misstankeregistret inför anställning i vissa kommunala verksamheter. Detta avser personer som ska:

arbeta i hemmet åt äldre personer eller vuxna med funktionsnedsättning,

arbeta med barn, eller

anställas till vissa ledande befattningar.

Den nya lagstiftningen avser endast primärkommuner. Regioner omfattas inte.

Registerkontroll vid arbete med äldre personer och vuxna personer med funktionsnedsättning:

Det införs en ny lag ”lag (2026:43) om registerkontroll vid arbete i hemmet åt äldre personer eller vuxna personer med funktionsnedsättning” vilken ger kommunerna möjlighet att genomföra registerkontroll inför anställning i sådan verksamhet vilket tidigare har saknats.

Lagen innebär att en kommun som erbjuder anställning i sådan verksamhet får begära att den som erbjuds anställning uppvisar ett begränsat utdrag ur belastningsregistret och misstankeregistret. Även andra verksamhetsutövare som utför insatser på kommunens uppdrag omfattas av lagen.

Registerkontrollen är fakultativ vilket innebär att arbetsgivare får en möjlighet, men ingen skyldighet, att begära att utdrag uppvisas inför anställning. Det är endast den person som erbjuds anställning som får kontrolleras. Det är således enbart aktuellt med registerkontroll i slutskedet av ett anställningsförfarande.

Möjligheten avser både tillsvidareanställningar och tidsbegränsade anställningar. Registerkontroll är även möjlig att begära för uppdragstagare och praktikanter som ska verka på samma sätt som anställda i verksamhet som omfattas av lagen t.ex. personal som anlitas via bemanningsföretag. Det förutsätter dock viss kontinuitet i uppdraget. Tillfällig kontakt eller engångsuppdrag faller därmed utanför lagens tillämpningsområde.

Registerkontroll kan även göras av redan anställda om de tilldelas nya arbetsuppgifter som avses i lagen och bör då göras innan sådant arbete påbörjas.

Tillämpningsområde

För att lagen ska vara tillämplig krävs det att det rör en anställning och/eller arbetsuppgifter för vissa insatser riktade till äldre eller vuxna personer med funktionsnedsättning. Begreppet äldre saknar definition i lagen men de riktlinjer kommunerna har för handläggning av ansökningar och insatser kan vara vägledande. Med vuxen person med funktionsnedsättning avses personer över 18 år.

Med begreppet ”insatser i hemmet” avses insatser i den enskildes hem eller annat boende enligt socialtjänstlagen (2025:400) (SoL), lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), och 12 kap, hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) (HSL), samt korttidsvistelse utanför hemmet enligt LSS.

Arbetet eller insatserna ska således utföras i den enskildes hem eller annat boende avsett för äldre eller personer med funktionsnedsättning. Registerkontroll inför anställning är möjlig inom hemtjänst, personlig assistans, boendestöd, särskilda boendeformer för äldre, trygghetsboenden för äldre, bostad med särskilt stöd för personer med funktionsnedsättning, bostad med särskild service eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna och korttidsboende. Även kommunal hälso-och sjukvård som utförs i hemmet eller särskilda boendeformer för äldre och personer med funktionsnedsättning omfattas.

Insatser som sker utanför den enskildes hem omfattas inte, t.ex. dagverksamhet, ledsagarservice och biträde av kontaktperson utanför hemmet (sker biträde av kontaktperson i den enskildes hem omfattas dock insatsen). Andra tjänster som utförs i den enskildes hem men som inte regleras av SoL, LSS eller 12 kap. HSL faller också utanför lagens tillämpningsområde.

Om en anställning omfattar olika arbete och insatser räcker det att någon del av arbetsuppgifterna omfattas av lagen för att registerkontroll ska få göras.

Om en assistansberättigad själv erbjuder någon anställning som personlig assistent får den assistansberättigade begära utdrag ur belastnings och-misstankeregistret.

Registerutdraget

Registerutdraget som ska visas upp inför anställning får inte vara äldre än sex månader. Att kontroll genomförts får endast dokumenteras genom en anteckning om att utdraget visats upp. Någon dokumentation, notering eller anteckning om registerutdragets innehåll får inte ske.

De brott som det begränsade utdraget innehåller regleras i 22 § förordning (1999:1134) om belastningsregister. Det rör sig bl.a. om mord, dråp, misshandel, människorov, olaga tvång, olaga frihetsberövande, fridskränkning, kvinnofridsbrott och olaga hot.

Samtliga sexualbrott i 6 kap. Brottsbalken och även stöld, rån, samt hets mot folkgrupp och barnpornografibrott omfattas.

Därtill ska utdraget omfatta vissa brott mot narkotikastrafflagen, vapenlagen, brott mot lagen om förbud mot vissa hälsofarliga varor, samt terroristbrottslagen.

För en fullständig uppräknings av samtliga brott se 22 § förordning (1999:1134) om belastningsregister vilken är bilagd detta cirkulär.

Utökade registerkontroller inför arbete med barn

En möjlighet till registerkontroll finns redan idag genom lag (2013:852) om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn och lag (2010:479) om registerkontroll av personal som utför vissa insatser åt barn. Förändringarna innebär att registerkontrollen nu även omfattar uppgifter i misstankeregistret och att det registeruppdrag som ska visas upp inte får vara äldre än sex månader. Registerkontrollen är obligatorisk.

De brott som omfattas av registerutdraget utökas och innefattar fler brott än tidigare. Det rör sig bl.a. om mord, dråp, misshandel, människorov, olaga tvång, olaga frihetsberövande, barnfridsrott, kvinnofridsbrott, äktenskapstvång, hedersförtryck, olaga hot och kränkande fotografering.

Samtliga sexualbrott i 6 kap. Brottsbalken och även rån, mordbrand, allmänfarlig ödeläggelse eller vårdslöshet, samt hets mot folkgrupp, barnpornografibrott och involverande av underårig i brottslig verksamhet omfattas.

Därtill ska utdraget omfatta vissa brott mot narkotikastrafflagen, vapenlagen, brott mot lagen om förbud mot vissa hälsofarliga varor, samt terroristbrottslagen.

För fullständig uppräkningsregister av samtliga brott se förordning (1999:1134) om belastningsregister vilken är bilagd detta cirkulär.

Registerkontroll vid anställning till ledande befattningar i kommuner

Det införs en ny lag ”lag (2026:44) om registerkontroll vid anställning till ledande befattningar i kommuner”, som ger kommuner möjlighet att begära att den som erbjuds arbete till en ledande befattning eller annan befattning som är av väsentlig betydelse för kommunens förmåga att klara sitt uppdrag uppvisar ett begränsat utdrag ur belastningsregistret (misstankeregistret omfattas inte enligt denna lag).

Lagen gäller även för kommunalförbund, kommunala bolag (såväl hel- som delägda), kommunala stiftelser och kommunala föreningar. Däremot omfattas inte privata utförare av kommunala angelägenheter.

Lagstiftningen gäller enbart för anställningar vilket innebär att uppdragstagare, praktikanter, konsulter eller andra som utför uppdrag utan att ha en anställning i kommunen inte omfattas. Inte heller förtroendevalda omfattas av lagen.

Enbart tilltänkt slutkandidat får kontrolleras och lagen är tillämplig vid såväl tillsvidareanställningar som visstidsanställningar. Lagen är subsidiär och ska inte tillämpas om det tilltänkta arbetet omfattas av registerkontroll enligt annan lagstiftning, t.ex. inom skolan. Då ska den obligatoriska registerkontroll enligt skollagen (2010:800) genomföras.

Registerutdraget

Registerutdraget ska omfatta samtliga brott där annan påföljd än penningböter dömts ut.

Registerutdraget som ska visas upp inför anställning får inte vara äldre än sex månader. Att kontroll genomförts får endast dokumenteras genom en anteckning om att utdraget visats upp. Någon dokumentation, notering eller anteckning om registerutdragets innehåll får inte ske.

För vilka befattningar får registerkontroll göras?

Med ledande befattningar avses anställningar där inflytande eller arbetsuppgifter innebär en risk för otillåten eller otillbörlig påverkan.

Med uttrycket ”ledande befattning” avses en befattning där personen har stor påverkan på, eller ansvar för, verksamheten inom ett visst område eller över verksamheten i större perspektiv. Med det avses någon som i förlängningen har en påverkan på kommunens förmåga eller möjlighet att utföra sitt uppdrag.

Det rör sig typiskt sett om chefsbefattningar där personen har ett stort mandat, inflytande eller ansvar för visst arbete och resultat.

Det kan röra sig om förvaltningschefer och andra högre chefer samt andra chefsbefattningar som t.ex. IT-chef, socialchef eller ekonomichef, men även andra verksamhetschefer kan omfattas. Även enhetschefer kan omfattas beroende på arbetets art i relation till den risk för skada eller påverkan som kan uppkomma.

Den andra gruppen, som inte i första hand är kopplad till någon chefsroll, är befattningar som är av ”väsentlig betydelse för kommunens förmåga att utföra sitt uppdrag”. Det rör sig främst om olika nyckelroller eller andra centrala befattningar i kommunen. Arbetsuppgifterna i sig och vilken skada som kan uppkomma, samt risken för otillåten påverkan ska ligga till grund för bedömningen om befattningen är av sådan karaktär att registerkontroll kan/ska göras.

I propositionen 2025/26:61 nämns arbeten som innefattar tillståndsgivning, upphandling, rekrytering av personal, hantering av ekonomiska angelägenheter som inbegriper stora värden och frågor om ekonomiskt bistånd, beslut om omhändertagande av barn och föreningsbidrag som exempel.

Befattningar som innefattar beslut, myndighetsutövning och hantering av ärenden inom t.ex. socialtjänsten, plan- och bygglov, tillståndsgivning och livsmedelskontroll är exempel där registerkontroll kan vara aktuellt enligt lagstiftningen.

Kommentar:

Den nya lagstiftningen träder i kraft den 1 mars 2026 och ger kommunerna ett utökat lagstöd för att genomföra registerkontroller inför anställning i fler verksamheter än vad som varit fallet tidigare. Registerkontroll är ett komplement till andra åtgärder för att bedöma en persons lämplighet inför anställning som vanligtvis vidtas under rekryteringen, som t.ex. intervju och referenstagning.

Regelverket ger kommuner en möjlighet till registerkontroll men den är inte obligatorisk. SKR rekommenderar dock att registerkontroll, så långt som möjligt, genomförs inom de områden där lagstöd för åtgärden finns.

Den information som framkommer genom registerkontrollen har varje arbetsgivare själv att bedöma och värdera. Det är upp till arbetsgivaren att besluta om anställning efter en genomförd registerkontroll.

Det är viktigt att arbetsgivaren har ett strukturerat och enhetligt arbete med gemensamma riktlinjer kring hur den information som framkommer ur belastnings- och misstankeregistret vid en registerkontroll ska bedömas och värderas. Utan riktlinjer riskerar subjektiva värderingar hos enskilda personer att få påverkan i dessa frågor.

Särskilt om registerkontroll till ledande befattningar

Det är de enskilda kommunerna själva som ska avgöra och bedöma vilka befattningar i sin organisation som är av sådan karaktär att registerkontroll ska göras. Det ska samtidigt noteras att det är kommunen som också ansvarar för att den registerkontroll som genomförs är författningsenlig.

När det gäller registerkontroll inför anställning till ledande befattningar så bedömer SKR att samtliga kommuner behöver göra en noggrann befattningsanalys för att kunna identifiera vilka befattningar som bör omfattas registerkontroll i organisationen.

Det är önskvärt att dessa befattningsanalyser och bedömningar av lagens tillämpningsområde görs på ett likartat sätt så att resultaten inte skiljer sig påtagligt åt mellan kommuner. Den vägledning som kan fås från lagstiftningens förarbeten i frågan är knapphändig vilket leder till svårigheter att uppnå en, så långt som möjligt och med beaktande av skillnader i förutsättningar, ensad och enhetlig tillämpning.

Är en ledande befattning sådan att den omfattas av registerkontroll bör det anges i platsannons eller på annat sätt klargöras för de sökande att registerkontroll kommer att göras innan anställning. Det är dock endast den som erbjuds tjänsten som får kontrolleras.

Sveriges Kommuner och Regioner

Ulrika Sundquist

Avdelningschef

Tomas Björck

Arbetsrättschef

Bilagor:

SFS 2026:43

SFS 2026:44

SFS 2010:479

SFS 2013:852

SFS 1998:620

SFS 1998:621

SFS 1999:1134